

DECIZIE

28 februarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecător – Valeriu Doagă,

Judecători – Tamara Chișca-Doneva, Mariana Pitic,

Nina Vascan, Svetlana Filincova

examinând recursul declarat de Focșa Veronica,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Focșa Veronica către ÎCS „Bass International” SRL cu privire la încasarea salariului neachitat și desfacerea contractului individual de muncă,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 septembrie 2017, prin care s-a respins apelul declarat de Focșa Veronica și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 27 martie 2017,

c o n s t a t ă :

La data de 15 septembrie 2016, Focșa Veronica a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎCS „Bass International” SRL cu privire la încasarea salariului neachitat și desfacerea contractului individual de muncă.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la data de 10 mai 2010, a încheiat cu pârâta contractul individual de muncă nr. 2/2010, prin care a fost angajată prin cumul, pe un termen nedeterminat, în funcția de contabil-șef. Potrivit pct. 12 din contractul menționat, pârâta s-a obligat să-i achite un salariu de 8500 lei lunar. Pe toată perioada de activitate, reclamanta și-a exercitat cu bună-credință obligațiile de serviciu prin prezentarea dărilor de seamă, însă pârâta a admis reținerea achitării salariului. Deși Focșa Veronica a activat în cadrul ÎCS „Bass International” SRL începând cu 10 mai 2010 până în prezent, ultima i-a achitat salariul doar pentru primele 3 luni de activitate în mărime de 25500 lei. Potrivit reclamantei, angajatorul nu și-a onorat obligațiile stipulate în contractul individual de muncă, a admis intenționat comiterea de ilegalități, care au dus la încălcarea drepturilor sale ocrotite de legislația în vigoare.

La data de 12 septembrie 2016, restanța sa la salariu constituia suma de 607 750 lei.

În scopul soluționării litigiului pe cale extrajudiciară, la data de 18 iulie 2016, reclamanta s-a adresat către ÎCS „Bass International” SRL cu o cerere prealabilă, prin care a solicitat achitarea salariului, însă nu a primit nici un răspuns.

Astfel, Focșa Veronica a solicitat încasarea de la ÎCS „Bass International” SRL a salariului neachitat pentru perioada anilor 2010-2016 în sumă de 607 750 lei și desfacerea contractului individual de muncă nr. 2/2010 din 10 mai 2010.

Pe parcursul examinării cauzei, reclamanta și-a concretizat pretențiile, solicitând încasarea de la ÎCS „Bass International” SRL a salariului pentru perioada 01 august 2010 – 13 martie 2017 și desfacerea contractului individual de muncă nr. 2/2010 din 10 mai 2010.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 27 martie 2017, pretenția cu privire la încasarea salariului neachitat a fost respinsă ca fiind tardivă, iar pretenția cu privire la desfacerea contractului individual de muncă nr. 2/2010 din 10 mai 2010 a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 26 septembrie 2017, s-a respins apelul declarat de Focșa Veronica și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 27 martie 2017.

Invocând dezacordul cu decizia instanței de apel, Focșa Veronica, la data de 29 noiembrie 2017 a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 septembrie 2017 și a hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 27 martie 2017, și pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie admisă integral cererea de chemare în judecată.

În motivarea recursului, a indicat că prima instanță și instanța de apel au aplicat eronat normele de drept material, nu au constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, iar concluziile instanțelor sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii. Mai mult, recurenta consideră că termenul de prescripție a fost aplicat incorect de către instanțele inferioare, ceea ce a dus la soluționarea greșită a litigiului.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

În conformitate cu art. 434 CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit materialelor cauzei rezultă că, decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 26 septembrie 2017 și expediată în adresa părților la 25 octombrie

2017 (f.d 90), însă la materialele cauzei nu există dovezi privind recepționarea acesteia de către părți. Astfel, având în vedere faptul că recursul împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 septembrie 2017 a fost depus la 29 noiembrie 2017, în conformitate cu art. 434 Codul de procedură civilă, acesta se consideră declarat în termen.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 14 februarie 2018, recursul declarat de Focșa Veronica a fost considerat admisibil.

Potrivit art. 442 alin. (1) CPC, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Focșa Veronica și va casa decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să transmită pricina spre rejudecare în instanța de apel, în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Examinând materialele cauzei, Colegiul constată că instanța de apel a examinat cererea de apel superficial, fără să dea o apreciere tuturor circumstanțelor cauzei, precum și probelor anexate la materialele cauzei, care sunt importante pentru soluționarea justă a litigiului.

În contextul prevederilor art. 373 CPC, instanța de apel era obligată în limitele apelului să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, să aprecieze probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Instanța de recurs constată că, Focșa Veronica s-a adresat în instanță cu o cerere de chemare în judecată către ÎCS „Bass International” SRL prin care a solicitat încasarea salariului pentru perioada 01 august 2010 – 13 martie 2017 și desfacerea contractului individual de muncă nr. 2/2010 din 10 mai 2010.

Fiind investită cu judecarea cauzei respective, prima instanță a ajuns la concluzia netemeinicii cerinței formulate de către Focșa Veronica cu privire la desfacerea contractului individual de muncă, și tardivitatea pretenției cu privire la încasarea salariului. Pentru a hotărî astfel, instanța a reținut că reclamanta a omis termenul de adresare în instanța de judecată, prevăzut de art. 355 alin. (1) lit. b) din

Codul muncii, pentru a solicita încasarea salariului, iar pretenția privind desfacerea contractului individual de muncă este neîntemeiată, dat fiind faptul că instanța de judecată nu poate substitui competența angajatorului în ceea ce ține de emiterea ordinului respectiv. Concluziile primei instanțe au fost susținute de către instanța de apel, aceasta considerând corectă hotărârea contestată cu apel.

Colegiul apreciază critic soluțiile instanțelor inferioare, dat fiind faptul că acestea au interpretat eronat prevederile art. 355 alin. (1) din Codul muncii.

Astfel, potrivit art. 355 alin. (1) din Codul muncii, cererea privind soluționarea litigiului individual de muncă se depune în instanța de judecată: a) în termen de 3 luni de la data când salariatul a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului său; b) în termen de 3 ani de la data apariției dreptului respectiv al salariatului, în situația în care obiectul litigiului constă în plata unor drepturi salariale sau de altă natură, ce i se cuvin salariatului. Alineatul (2) al aceluiași articol prevede că cererile depuse cu omiterea, din motive întemeiate, a termenelor prevăzute la alin. (1) pot fi repuse în termen de instanța de judecată.

Cu referire la norma citată, instanța de fond și instanța de apel au concluzionat faptul că dreptul reclamantei la plata salariului a apărut din august 2010, iar cererea de chemare în judecată a fost înaintată la data de 15 septembrie 2016, adică peste 6 ani de la apariția dreptului respectiv, și din aceste considerente acțiunea urmează a fi respinsă ca tardivă. Instanța de recurs consideră eronată această concluzie din următoarele considerente.

Potrivit art. 3 alin. (1) din Codul civil, legislația civilă constă în prezentul cod, în alte legi, în ordonanțe ale Guvernului și în acte normative subordonate legii, care reglementează raporturile prevăzute la art. 2 și care trebuie să fie în concordanță cu Constituția Republicii Moldova.

Potrivit art. 2 alin. (1) din Codul civil, legislația civilă determină statutul juridic al participanților la circuitul civil, temeiurile apariției dreptului de proprietate și modul de exercitare a acestuia, reglementează obligațiile contractuale și de altă natură, alte raporturi patrimoniale și personale nepatrimoniale conexe lor. Alineatul (2) din același articol prevede că, raporturile familiale, locative, *raporturile de muncă*, de exploatare a resurselor naturale și de protecție a mediului înconjurător, ce corespund prevederilor alin. (1), sunt reglementate de prezentul cod și de alte legi.

Potrivit art. 272 alin. (1) din Codul civil, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

Alineatul (9) din aceeași normă de drept prevede că, atunci când este vorba de prestații succesive, prescripția dreptului la acțiune începe să curgă de la data la care fiecare prestație devine exigibilă, iar dacă prestațiile alcătuiesc un tot unitar, de la data ultimei prestații neexecutate.

Reieșind din normele citate, Colegiul ține să menționeze că relațiile de muncă determină existența unor prestații (obligații) succesive, și anume, salariatul prestează munca pe perioada unei luni calendaristice, iar angajatorul este obligat la plata salariului pentru munca prestată. Respectiv, în cazul de față, fiecare obligație a angajatorului de a achita salariul devine exigibilă o dată în lună, iar prescripția dreptului la acțiune a salariatului începe să curgă pentru fiecare lună în parte din ziua în care urma să primească salariul.

Astfel, instanțele inferioare urmau să aplice termenul de prescripție reieșind din acest raționament pentru ultimii trei ani de neexecutare a obligației angajatorului de achitare a salariului.

Mai mult, potrivit art. 271 din Codul civil, acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă *numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția*, depusă până la încheierea dezbaterilor în fond. În apel sau în recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.

Potrivit materialelor cauzei, persoana în a cărei favoare a curs prescripția în prezentul litigiu, este ÎCS „Bass International” SRL, care deși a fost citată legal de nenumărate ori, nu a avut un reprezentant prezent în nici una dintre ședințele de judecată petrecute atât în prima instanță, cât și în instanța de apel, nu a depus referință la cererea de chemare în judecată (cererea de apel sau recurs), precum și nu a înaintat nici un demers pe marginea prezentului litigiu pe parcursul examinării acestuia. Din aceste considerente și reieșind din înscrisurile anexate la dosar, angajatorul nu a solicitat instanței de judecată aplicarea termenului de prescripție, iar instanța nu a fost în drept să o facă din oficiu.

Cu alte cuvinte, dacă pârâtul nu a atenționat asupra faptului de omitere a termenului de prescripție de către reclamant, atunci instanța de judecată sau alt organ jurisdicțional, împuternicit cu soluționarea cauzei, nu poate din oficiu să refuze în acțiune pe motivul omiterii termenului de prescripție.

În conformitate cu art. 116 al Constituției RM, judecătorii sunt imparțiali. Acest principiu constituțional se asociază cu principiul exercitării drepturilor sale în interes propriu și voință proprie. Această prevedere a dreptului civil acordă soluționarea întrebării despre eliberarea de la încasarea în favoarea creditorului la discreția debitorului. Iată de ce aplicarea termenului de prescripție este posibilă doar la solicitarea persoanei în a cărei favoare a curs termenul de prescripție. Instanța nici într-un caz nu trebuie să intenteze problema despre termenul de prescripție din proprie inițiativă, *ex officio*.

În conformitate cu art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată. Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de

Justiție conchide că instanța de apel urma să constate și elucideze pe deplin circumstanțele cauzei și probele prezentate în acest sens, să le examineze și să le dea o apreciere în cumul, reflectând în decizie motivele concluziilor sale privind menținerea soluției primei instanțe. Însă, reieșind din conținutul deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 septembrie 2017, instanța de apel s-a limitat doar la reproducerea argumentelor din hotărârea primei instanțe.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite prezenta cauză civilă spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La judecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, creând condiții obiective și reale participanților la proces și judecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală, reieșind din toate circumstanțele reale și esențiale ale pricinii. De asemenea, instanța urmează să indice cu suficientă claritate motivele pentru care acceptă sau respinge probele prezentate de către participanții la proces, dându-le o apreciere corespunzătoare și expunându-se asupra temeiniciei pretențiilor înaintate de către reclamanta Focșa Veronica.

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către de Focșa Veronica.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 26 septembrie 2017, în cauză civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Focșa Veronica către ÎCS „Bass International” SRL cu privire la încasarea salariului neachitat și desfacerea contractului individual de muncă, și se remite pricina spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecător

Valeriu Doagă,

Judecători

Tamara Chișca-Doneva,

Mariana Pitic,

Nina Vascan,

Svetlana Filincova